

Likumprojekta “Grozījums Nacionālās drošības likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)

Tiesību akta projekta anotācijas kopsavilkums	
Mērķis, risinājums un projekta spēkā stāšanās laiks (500 zīmes bez atstarpēm)	Likumprojekta “Grozījums Nacionālās drošības likumā” (turpmāk – likumprojekts) mērķis ir pilnveidot likumdošanu tiesisko regulējumu nacionālās drošības jomā. Likumprojekts nosaka Ministru kabineta papildu pilnvaras lemt par valsts drošībai nozīmīgas komercsabiedrības statusa noteikšanu, kā arī tiesības valsts apdraudējuma gadījumā noteikt ierobežojumus brīvai preču un pakalpojumu kustībai. Likumprojektā ir noteikta arī šādu lēmumu pieņemšanas kārtība un nosacījumi.

I. Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība	
1.	<p>Pamatojums</p> <p>Ministru kabineta 2019. gada 15. janvāra protokola Nr. 2 71. § “Informatīvais ziņojums par iespējamiem risinājumiem nacionālās drošības interešu aizsardzības nodrošināšanai” 3. punkts.</p>
2.	<p>Pašreizējā situācija un problēmas, kuru risināšanai tiesību akta projekts izstrādāts, tiesiskā regulējuma mērķis un būtība</p> <p>Pamatojoties uz Ministru kabineta 2019. gada 15. janvāra protokola Nr. 2 71. § “Informatīvais ziņojums par iespējamiem risinājumiem nacionālās drošības interešu aizsardzības nodrošināšanai” 3. punktā uzdoto, Aizsardzības ministrija ir izstrādājusi grozījumus Nacionālās drošības likumā.</p> <p>Ņemot vērā to, ka valsts nozīmes resursi, kritiskā infrastruktūra un pakalpojumi valsts apdraudējuma gadījumā kļūst par pretinieka primāro mērķi, jo tie ir saistīti ar valsts pastāvēšanu un tās institūciju spēju efektīvi funkcionēt. Lai nodrošinātu valsts tautsaimniecības neatkarību un veicinātu ekonomisko izturētspēju hibrīdapdraudējuma apstākļos, kad pretinieks izmanto nekonvencionālos līdzekļus, tai skaitā ekonomisko karadarbību (<i>economic warfare</i>) un nolūkā nodrošināt valsts aizsardzību, nedalāmību valsts pārvaldes un uzņēmējdarbības vides pastāvēšanu un efektīvu funkcionēšanu Aizsardzības ministrija ierosina veikt grozījumus Nacionālās drošības likumā.</p> <p>Plānojot un īstenojot hibrīdapdraudējuma pasākumus ar mērķi graut valsts tautsaimniecību, veikt izlūkošanu vai sagatavošanās darbus militāro operāciju nodrošināšanai, iespējamais pretinieks var izmantot tā</p>

rīcībā esošos ekonomiskos un finansiālos resursus (t. sk. uzņēmumus, kas darbojas Latvijas teritorijā, kā arī to aktīvus). Kā tas ir raksturīgi šim karadarbības veidam, uzņēmumu darbība var būt legāla, bet tās darbības kopums, virzība un konteksts rada riskus nacionālai drošībai.

Viens no likumprojekta uzdevumiem ir radīt normatīvo ietvaru, kas vienlaikus paredzētu sabalansētu, kontrolētu un caurspīdīgu sistēmu lēmumu pieņemšanai, kas novērstu iespējamus valsts ekonomiskos zaudējumus, kā arī rastu leģitīmu pamatojumu valdības rīcībai, plānojot un nodrošinot valsts aizsardzību. Īpaši aktuāls šāds regulējums ir brīdī, kad ir indikācijas par mērķtiecīgu darbību, kas apdraud nacionālo drošību.

Plānojot valsts drošības politiku, Ministru kabinetam cita starpā būtu jānosaka ierobežojumi uzņēmumu saimnieciskajā darbībā, savukārt spēkā esošajam normatīvajam regulējumam jānosaka Ministru kabineta pilnvaru apmērs, īstenojot šīs darbības.

Šādi Ministru kabinets valsts un sabiedrības aizsardzības un drošības nodrošināšanai jābūt tiesīgam ierobežot brīvu preču un pakalpojumu kustību, trešo valstu ieguldījumus un komercdarbību Latvijas teritorijā. Īpaši nozīmīgus riskus potenciāli varētu radīt uzņēmējdarbība, kas saistīta ar zemes (it īpaši lauksaimniecības), nekustamā īpašuma iegādi (it īpaši kritiskā infrastruktūras objektu tuvumā), stratēģiski svarīgu resursu ražošanu, pārstrādi un uzglabāšanu, kritisko infrastruktūru (t. sk. informācijas tehnoloģiju) un pakalpojumiem (t. sk. transporta, finanšu).

2017. gada 29. maijā stājās spēkā grozījumi Nacionālās drošības likumā (turpmāk – Likums), kas noteica ieguldījumu pārbaudes mehānismu. Ar minētajiem grozījumiem Likumā ir noteikti ierobežojumi darījumiem ar kritisko infrastruktūru, kas definēta minētā likuma 22.² pantā, gan darījumiem ar nacionālai drošībai nozīmīgām komercsabiedrībām. Nosacījumi nacionālai drošībai nozīmīgās komercsabiedrības statusa iegūšanai ir noteikti Likuma 37. pantā un attiecas uz komercsabiedrībām, kas darbojas nozarēs un jomās, kuras ir svarīgas nacionālajai drošībai (elektroniskie sakari, elektroniskie plašsaziņas līdzekļi, dabasgāze, elektroenerģija un siltumenerģija). Saskaņā ar šiem grozījumiem Ministru kabinets ieguva

		<p>pilnvaras pieņemt lēmumus par atļauju būtiskās līdzdalības vai izšķirošas ietekmes iegūšanai nacionālajai drošībai nozīmīgā kapitālsabiedrībā, atļauju uzņēmuma pārejai, līdzdalības saglabāšanu, ja mainās patiesā labuma guvējs un par atļauju kritiskās infrastruktūras nodošanai valdījumā vai īpašumā citai personai.</p> <p>Aizsardzības ministrija ierosina papildināt Likuma 10. pantu, nosakot Ministru kabineta papildu pilnvaras pieņemt lēmumu par komercsabiedrības atbilstību nacionālajai drošībai nozīmīgas komercsabiedrības statusam.</p> <p>Vienlaikus Aizsardzības ministrija aicina papildināt Likuma 10. pantu ar trešo, ceturto un piekto daļu. Likuma 10.panta trešajā daļā paredzētas Ministru kabineta tiesības nacionālās drošības interesēs noteikt pienākumus, ierobežojumus un aizliegumus noteiktajai saimnieciskajai darbībai un pārvietošanās brīvību, kas saistīta ar transporta un kravu pārvadājumiem un infrastruktūras izmantošanu Latvijas teritorijā. Likuma 10.panta ceturtajā daļā atrunāti trešajā daļā minēto tiesību īstenošanas nosacījumi. Savukārt Likuma atbilstoši 10.panta piektajai daļai Ministru kabinetam būs jānosaka lēmuma pieņemšanai nepieciešamās informācijas apjoms, tās iesniegšanas un izvērtēšanas kārtība. Atbildīgo valsts iestāžu sniegtā informācija ļaus veidot viedokli par nacionālās drošības stāvokli, veikt situācijas apzināšanu un izvērtēt nepieciešamību noteikt saimnieciskās darbības ierobežojumus. Paredzēts izdot Ministra kabineta noteikumus, kas noteiks šāda lēmuma saskanošas kārtību t.sk. informācijas un atzinumu sniedzējus. Paredzams, ka lēmumu pieņems Ministru kabinets, visiem Ministru kabineta locekļiem iepazīstoties ar sagatavoto lēmumu (un tā pamatojuma informāciju). Institūcija, kurai attiecīgā informācija ir iesniedzama un, kas izstrādātu Ministru kabineta lēmumu ir Ekonomikas ministrija. Saskaņā ar nacionālās drošības likumu Ekonomikas ministrija jau šobrīd ir atbildīga par nacionālajai drošībai nozīmīgu komercsabiedrību ierobežojumu koordinēšanu valstī.</p> <p>Likumprojekta 2. pants paredz papildināt Likuma 37. pantu ar punktiem, kuros noteikta precīza zemes un ūdeņu platība nacionālai drošībai nozīmīgās komercsabiedrības statusa iegūšanai. Ministru kabinets</p>
--	--	--

		Likum 37. pantā noteiktajos gadījumos pieņem lēmumu par komercsabiedrības atbilstību nacionālajai drošībai nozīmīgas komercsabiedrības statusam. Platības ir izvēlētas pēc analogijas ar Meža likuma 32. pantu un likuma “Par zemes privatizāciju lauku apvidos” 29. panta astoto daļu. No Meža likuma 32. panta izriet, ka par nozīmīgām meža zemes platībām uzskatāms īpašums virs 10 000 ha, savukārt no likuma “Par zemes privatizāciju lauku apvidos” 29. panta astotās daļas, ka par nozīmīgām lauksaimniecības zemes platībām uzskatāms īpašums virs 4 000 ha. Jāatzīmē, ka Meža likuma izpratnē par meža zemi uzskatāma zeme, kas par tādu definēta Meža likuma 1. panta pirmās daļas 29. punktā, savukārt par lauksaimniecības zemi - pēc savas zemes lietošanas kategorijas (veida).
3.	Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas un publiskas personas kapitālsabiedrības	Likumprojektu izstrādāja Aizsardzības ministrija, Ārlietu ministrija, Ekonomikas ministrija un Satiksmes ministrija.
4.	Cita informācija	Ar terminu “Latvijas Republikas starptautiskās saistības” šā likuma izpratnē tiek saprastas saistības ko paredz Latvijas parakstītas starptautiskās vienošanās, piemēram, saistības, kas ir noteiktas Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982.gada 10.decembra Jūras tiesību konvencijā. Likuma 37.panta piedāvāto zemju apjomu sasniegšanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā uzraudzīs Valsts zemes dienests.

II. Tiesību akta projekta ietekme uz sabiedrību, tautsaimniecības attīstību un administratīvo slogu

1.	Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	Vispārējai valsts aizsardzībai ir pakļauti visi nacionālās drošības subjekti.
2.	Tiesiskā regulējuma ietekme uz tautsaimniecību un administratīvo slogu	Atkarībā no apdraudējuma apmēra un intensitātes tiesību akts ietekmēs ikvienu sabiedrības daļu, kura būs pakļauta militāro apdraudējumu regulējošiem normatīvajiem aktiem un plāniem.
3.	Administratīvo izmaksu monetārs novērtējums	Tiesiskā regulējuma finansiālo ietekmi nav iespējams noteikt, jo nevar paredzēt konkrētu apdraudējuma situāciju un tās atstātās sekas.
4.	Atbilstības izmaksu monetārs novērtējums	Nav attiecināms.
5.	Cita informācija	Nav.

III. Tiesību akta projekta ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem

Likumprojekts šo jomu neskar.

IV. Tiesību akta projekta ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu

1.	Saistītie tiesību aktu projekti	Nav attiecināms.
2.	Atbildīgā institūcija	Nav attiecināms.
3.	Cita informācija	<p>Ne vēlāk kā 6 mēnešu laikā pēc Likuma stāšanās spēkā Ministru kabinets pieņems noteikumus (iesniedz Aizsardzības ministrs), kas paredz Likuma 10.panta trešajā daļā paredzētā Ministru kabineta lēmuma pieņemšanai nepieciešamās informācijas apjomu, tās iesniegšanas un izvērtēšanas kārtību, lēmuma pieņemšanas un paziņošanas kārtību un paziņojumā par pieņemto lēmumu iekļaujamo informāciju.</p> <p>Izstrādājot Likumu tika konstatēts, ka nav nepieciešams vienlaicīgi ar šo Likumu virzīt grozījumus Autortiesību likumā, Ceļu satiksmes likumā, likumā "Par autoceļiem", Autopārvadājuma likumā, Dzelzceļa likumā, Dzelzceļa pārvadājumu likumā, Likumā par ostām, Bīstamo kravu aprites likumā un Likumā "Par aviāciju". Savukārt likuma "Par zemes privatizāciju lauku apvidos "vietā, Aizsardzības ministrija virza grozījumus Aizsargjoslu likumā.</p> <p>Līdz ar to Ministru kabineta 2019.gada 15.janvāra sēdes protokola Nr.2 71.§ 3.1. punkts uzskatāms par pilnībā izpildītu.</p>

V. Tiesību akta projekta atbilstība Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām

1.	Saistības pret Eiropas Savienību	Nav.
2.	Citas starptautiskās saistības	Nav.
3.	Cita informācija	Nav.

VI. Sabiedrības līdzdalība un komunikācijas aktivitātes

1.	Plānotās sabiedrības līdzdalības un komunikācijas aktivitātes saistībā ar projektu	Likumprojekts publicēts Aizsardzības ministrijas mājaslapas sadaļā "Sabiedriskās un publiskās apspriešanas".
----	--	--

2.	Sabiedrības līdzdalība projekta izstrādē	Likumprojekts tika nodots sabiedriskajai apspriešanai.
3.	Sabiedrības līdzdalības rezultāti	Sabiedrības pārstāvji nav izteikuši viedokli par likumprojektu.
4.	Cita informācija	Nav.

VII. Tiesību akta projekta izpildes nodrošināšana un tās ietekme uz institūcijām

1.	Projekta izpildē iesaistītās institūcijas	Visas valsts institūcijas, kuras saskaņā ar Likumu un citiem normatīvajiem aktiem ir atbildīgas par valsts apdraudējuma situācijas pārvarēšanu.
2.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes funkcijām un institucionālo struktūru. Jaunu institūciju izveide, esošu institūciju likvidācija vai reorganizācija, to ietekme uz institūcijas cilvēkresursiem	Likumprojekta izpilde notiks esošo pārvaldes funkciju un institucionālās struktūras ietvaros.
3.	Cita informācija	Nav.

Ministru prezidenta biedrs,
aizsardzības ministrs

Artis Pabriks

E. Svarenieks, 67335029
Edgars.Svarenieks@mod.gov.lv